

HEGYALJA.

Zemplénmegyei ismeretterjesztő hetilap,
tekintettel Tokaj-Hegyalja érdekeire.

Megjelen: hetenkint egyszer, Kedden reggel, egy egész iven.	Szerkesztői és kiadói iroda, Ó-hiduteza 680-ik szám, hol a kéziratok, pénzküldemények, és hirdetések utasítandók.	Felelős szerkesztő, és kiadótulajdonos: Borúth Elemér.	Bármentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.	Előfizetésiár: Egészévre . . . 6 frt. Félévre . . . 3 frt. Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr
--	---	--	--	--

Borkereskedelmünk pangó helyzetéhez.

III.
(B. E.) Előbbi cikkeinkben habár általánosságában — megjelöltük az okokat, melyeknek okozatául tekinthető borkereskedelmünk ez időszerűt pangása. Kell tehát, hogy most már azon körülményeket is vizsgáltsuk meg, melyek minden buzgó és okoskerü törekvésünk mellett ha nem orvosoltatnak — a kívánt sikert féleredménynyé devalválják, sőt talán egészben lehetetlenítik. Kell: hogy a borkereskedő, borász helyzete, ki hegyaljánkon legtöbbnyire szőlész is, — egész meztelenségében földerítésék, s e két egymásra kölcsönösen ható állapot viszonyai szigorún elemeztessenek. —

Hol a szőlőbirtokos, mint például Franciaországban — igen gyakran a nyers termelék producenseként szerepel, s a szüret kezdetével — mit már a szakértő borkereskedő, mint vevő végez — minden idevágó gondjai megszűnnek; viszont hol a borkereskedő, illetőleg borász működése némileg a gyáripár jellegét ölti magára, ott a helyzet még abnormis körülmények között is jelentékenyen derültebb a miénkénél. — Nálunk a termelés költségei, a borkereskedelemre szánt tőkék hiányában, csak évek múlva kerülnek ha kerülnek a producens zsebébe — ki mint mondók, egyszersmind borkereskedő is — vissza,

mely körülmény folytán a termelőipar emelése a szőlőbirtokos más termelékének tőkétől lesz függővé, vagyis valódi nevén nevezve a gyermeket: a szőlőbirtok a tüke, vagy egyéb birtokunk ivén azon bejegyzett terhet képezi, melynek kitáblázása idők múltán is csak a szerencsés véletlennek köszönhető.

Nem nagyítás tehát azt mondani: hogy szőlészeti iparunk, a borkereskedelem jelen pangása mellett, önállóan nem mozoghat; önerejéből nem tarthatja fön magát. Szípolya a megtakarított tőkének, s így gyakorlati is igen nagy részben a magán kedvtelés kifolyásául tekinthető.

Hegyaljánk parlagon heverő szőlői ez állítás kiáltó bizonyítványaként tárulnak szemünk elé. —

Mit tegyen mármint az, kinek egyedüli élelemforrását a szőlőbirtok képezi? Mikép rója le önmaga és az állam irányában tartozó kötelességeit mások segélye nélkül, melynek igénybe vétele, vagy visszautasítása egyaránt zátonyra juttatja hajóját?! Valóban nagy kérdés, melyre a legtekintélyesebb államgazdász is csak sophismákkal felelhet be, ha-csak lépésről lépésre nem eleméz, nem hatol a baj gyökérokáig, s a betegségnek nem csupán symptomáját akarja orvosolni.

Mondják némelyek: jeleték eny tőkét kell előállítani, mégpedig egy bor-hitel-bank létesítése által. Igaz, e körülmény enyhítő balsamcseppeként hatna fájdalmas sebeinkre, de honnét teremthető elé azon felesleges tüke, melynek birtokosai

megelégednének oly haszonnal, melyet nem lehet zsebre rakni, mely csupán erkölcsi kamatokhoz hozhat: hogy a tőketulajdonosok philantropikus érzületéről nyújtson tanubizonyosságot? . . . Korunk materialistikus iránya az absolut morállal igen keveset törődik, s még ott is, hol mausoleum és pantheonokat épít, az ezekre szánt tér egy részét jövedelemhajtó bérházak emelésével egészíti ki. — Bor-hitel-bank csakis biztos borpiacz esetén létesülhet, s ez esetben hisszük is: hogy a sociális szellem, mely napjainkban mint a lég, az ipar és kereskedelem legkisebb rétegeibe is behatol: hogy azok emelésével egyszersmind önérdekeinek is zsákmányt szerezzen — bizonyára nem fog késni ez eszmének hatalmába való kerítésével.

Mások bajaink orvoslására, s a bor-hitel-bank surrogatumaúl az állam közvetlen segélyezését emlegetik a legtarkább javaslatokkal összevegyítve, s ebben vélik a szabadságnak schibolejtjét fölfedezni. — E javaslat, mely analog a Lasalle-féle social-demokrat eszmével, kétségkívül nagy elvi jelentőséggel bír. Elméletnek nagszerű, de gyakorlata mód nélkül veszélyes; mert nem felel meg, az általános social-politikai álláspontra, amelyben ezáltal mellőzöttnek a statusgazdász törvényei; helyt adva a vak önkény és politikai eszélynek, minek folytán a birtokos-osztály mint a nemzettest, legönállóbb s függetlenebb gondolkodásu rendje, az állam nem mindig üdvözítő politikájának többé-kevésbé uszályhordozójává súlyedne alá.

TÁRCZA.

KÉT DICSŐ NAP.

Mi-haszna ficzkó légy bár, mit se tesz!
Neved estvéjén, nagy s derék leszesz!
Midőn már félig megtölt a gyomor,
Barátid előtt fogyva fogy a bor:
Feláll egy vendég, tölt pohár kezében,
S miképen ha: hinné, komolyság szemében,
Körmönfont szókkal szörnyen földicsér,
Két füled ha bár a padlásig ér;
Percz előtt: semmi, mily gyorsan levél: nagy!
Magad se vélted, mily dicső legény vagy!
Nőd: mosolyg, (ismer!) — a czimborahad,
A vig tus közben poharat ragad,
„Eljen! éljen!“ — koczintás jobra, balra, —
S most, a süttekkel, újra viadalra! —
Liphesz vagy aztán egész éven át?
Se baj! ismét megjő e nap reád!

S ha meghalsz, — neved újra fényre kap!
Magasztalód most, a helységi pap;
Kópé valál bár s gézengúz egy fráter,
Égig dicsér a jámbor löci páter!
Még dús fajod is, fölemliti benned,
S mint szücs a bundát, kiczifrázza lelked! —
Köhint, s fejet ráz, (vagy hármát kivéve,
Ki-elaludt) a falu szürös népe.
Pedig, mit rólad szól a pap, — való!
Jónak mond?-nos? ki meghalt már nem: jó?
Ha korhely volt bár, most már nem iszik!
Kapzsi?-más kárán, többé nem hizik!
Avagy tán; hazug, s léhütő kamasz?
De csak-éltében! — többé már nem az!
Te, fa lóczákon hallgató sereg!
Oly jó, mint ő most, egy sincs köztetek!

Dictum, factum! van két dicső napunk!
Melyen, mindnyájan egyenlők vagyunk:
Hős; gyáva; töksi; tudós; rossz; igaz! —
Temetésünk és nevünk napja, az!

SZEMERE MIKLÓS.

Az ércz szobor.

Beszély Cromwell idejéből.
(folytatás.)

Midőn Stamps az udvarra lépett, ember hangok s lovak által okozott zsiabaj keveréke vont a magára figyelmét. Az ől ajtóján árnyak vonultak végig Midőn végre Erzsébet lámpával kezében jelent meg, s a világosság látnia engedte a közelebbi tárgyakat; nem volt képes a bámulat s meglepetés egy, szájáról ellebbenő kitérését magába fojtani. Sir Croffort Vilmos öreg udvarmestere állt előtte.
„Ön az Peters úr, lehetséges e? Reméltem nem hoz valami rossz hírt?“
„Ellenkezőleg“ viszonzá vidáman a kérdészt, „uram érkezését jöttem tudatni.“
„Sir Croffort?“
„Néhány nap alatt itt kell lennie, én szálást jöttem számára berendezni . . .
Adja ide a vár kulcsait.“
„A kulcsokat“ ismétlé a béről vontatva:
„Bocsánat Peters mester; de mielőtt . . .
. . . De elébb mégis csak valami harapni valót kell magához vennie.“
Majd ha fönn dolgomat végzem . . . Mondom, ide a kulcsokkal“
Nálam nincsenek! Elébb kikeresem . . .“
akadozott Stamps, ki zavarában feledé, hogy a kulcsok karján függnek.

Államsegélyről a fentebbi értelemben tehát szósem lehet de igen is azon godoskodásról, melyel az állam tartozik mindazoknak kikre egyszersmind kötelezettségeket is ró. — A szőlő jelenlegi megadóztatásánál az alap nem a föld, mint fekvőbirtok, de osztályozás szerint az abból remélhető jövedelem. S ez kiáltó igaztalanság oly gazdasági iparnál, melynek termelése, mint annak értékesítése merőben eventualitástól függ. — A szőlőnél megvan adóztatva a föld, meg a befektetett pénz, ipar és hangya-munkásság, mint tőke — mely nélkül a föld a vadseresnyét és kőkényt is csak kinjában teremné meg — megvan adóztatva a bor mint termék, a fogyasztás, s meg, mint kereskedelmi cikk a kivitel alkalmával.

Ily terhes bilineseket nem birhat el anyi kalamitásnak kitett hazai borászatunk. E bilinesnek minden egyes csörgése annak halálharangja, mely a végmegsemmisülés sirjába kíséri, ahonnet többé nincs — feltámadás! —

A képviselőház f. év. febr. 4-én tartott ülésében, a földművelési miniszterium budgetjének tárgyalásánál, — midőn a magyar borok kivitelére szánt 4000 frt. előirányzat került vitatás alá — maga a miniszter érdekes nézeteket fejtett ki hazai borászatunk ügyében. Bevallo ta: hogy hazánkban a borkereskedés csak a k k k o r nyered kivánt lendületet, ha a szőlő művelés és borkészítés külön kezében lesz. Tehát a miniszter úr szájából hallottuk: hogy nincs borkereskedelmünk, legalább nincs olyan, aminőnek lenni kellene, de nem hallottuk a módokat, melyek szerint az, mint égető szükség legbiztosabban volna elérhető; nem: hogy mikép lehetne addig is a földhöz ragadt szőlőmives sanyáru helyzetén javítani. No de mindezeket nem is annyira töle követeljük, mint inkább képviselőinktől, kiknek erkölcsi kötelességük volna bajaink beható tanulmányozása alapján, az orvoslási módokat minden irányban körömszakadtig követelni.

(folyt. köv.)

A magyar birtok-viszony történeti vázlat.

(folytatás)

A sz. István által kezdeményezett bir-

Az udvarmester megmutatta s el akarta venni azokat; de a pór hátralépett s belátva egy pillanatnyi látogatás szükségét a várban felszólította anyját, hogy Petersnek találjon föl valamit.

„A patvarba is! mondom, hogy elébb a szobákat akarom fölnyitni Ilona kisasszonynak.”
„Ilona kisasszony . . . itt van!” kiálta föl a hátrahökken János.

Az udvarban maradt el, de már jö . . . Gyorsan, esztelen ne tarts vissza, ide a kulcsokkal!”

Éppen ki akará rántani a kulcsokat a pór kezéből, midőn Ilona előlépett.

„Hagyja őt Peters; magam nyitom föl a szobákat. Fogja ki a lovakat nehogy baj érje. János, maga meg kövessen a lámpával.”

E parancsok rövid időn s oly határozottan mondattak el, hogy ellentmondásnak nem maradt helye. Peters eltávozott s a bérlő követte urnójét.

Hallgatagon értek a vár elé. Kinyitotta a kaput s gyorsan bereteszte maga után; aztán az öreg vállaira nyugtatta kezét; ez reszketett egész testében.

Stamps nagybátyám itt van!” mondá Ilona meghatott hangon.

„Az ön nagybátya? — ismétlé a bérlő nyugalmat iparkodva szinlelni.

„Bizonyosan tudom!” szakítá félben hirtelen; „éppen most láttam egy fáradalmaktól kimerült lovat az ólba kötve . . . Erzsébet ki-

tok adományozás, útokövetkezményeiben teljesen átalakította a magyar birtok-viszonyokat.

István alatt, ki személyes tekintélyét anélkül is föl bírta tartani, kevés nyomára találunk az adományozásnak; gyenge utódjai azonban mohon kaptak e hívek szerzésére fölötte alkalmas mód után, s oly, mérvben osztogaták szélten hosszán a birtokot, hogy a királyi és a családokról visszaszálltak elfogytával a törvényileg elidegeníthetlen államjavakra is reá tevék pazarló kezeiket.

Már a korát műveltségben messze túlhaladó Kálmán király, belátta e pazarlás eshető vészes következményeit s ennek ellensúlyozására hozta be I. könyve 20 cz. ben az ágörökösödési törvényt, melynek értelmében az Istvánt követő királyok adományai ág birtokoknak mondattak ki, s azoknak, az adományos és férfi testvéreitől egyenesen leszármazó férfi ág kihaltával, a király kezére történendő visszaszállása elrendeltetett.

E törvény által a szabad rendelkezés korlátoztatott, s az eladományozott birtokoknak a forráshoz való biztos és rövid idő alatti visszaszállása eszközöltetett. — Ide vonatkozott Kálmánnak az elidegenített államjavak visszavételére vonatkozó törvénye is.

Az így beállott rend utódai alatt végfelbomlásához ért, különösen midőn ezen ágörökösödési törvény, a nemzet kívánalmára II. Endre 1222. kiadott aranybullája 4 t. cz. által érvényen kívül helyeztetett, — s a leányágot illető negyeden kívül kinek-kinek szabad rendelkezési jog engedtetett.

Ezentúl a birtok-viszony történelmének legszomorúbb képe tárul elénk, s a beállott új alakulás, a nemzet alkotmányos élete s egységes szellemét támadta meg.

Az adományozás oly mérvben üzentett, hogy: z Árpád-korszak végén a birtok legfőbb nemét az adomány birtok képezte, hogy az adományi alap elfogytával egész várkerületek idegenítettek el, s hogy a birtok egyesek kezében gyűlt össze.

Erősebb koronás fők iparkodtak ugyan az áradattal szembe szállani; de hasztalan . . . Gyöngye királyok roskadózó székeiket személyes tekintély, eszélyes kormányzat s királyi sereg hiányában, mely a várterületek eladományozásával fölbomlott, az eldüléstől megóvandók, táma-

térő válaszaik felkölték ismertem föl. Ő itt van . . . ne titkoljon előttem semmit, ő itt életveszélyben forog.”

„Am legyen, ha Croffort kisasszony már tudja, ha már tudja . . .” nyugdelt Stamps „tehát úgy van, sir Richard körülbelöl egy óra-ja érkezett meg, fölötte szánandó állapotban.”

„Talán csak nincsen megsebesítve” kérdé a szép leány megütözve.

„Nincs . . . de kétség kívül messziről jött, alig érkezett s álom nyomta el.”

„Hol van?”

„A könyvtárban.”

Ilona néhány pillanatra gondolataiba mélyedve állt meg.

„Jól van” mondá végre: „térjen vissza lakába. Peterst tartoztassák meg mig lemegyek. A lámpát hagyja itt . . . menjen.”

Ezután gyöngéden e kijárást felé tolt a bérlőt, ki kétszer hallotta csikorogni maga után a zárat.

Azon tudat, hogy nagybátyjának sorsa, annak tudtán kívül, az ő eszélyessége és kezei közzé van letéve, Ilonának eleinte lázas örömet okozott. Kora gyerekségétől Richardnak szánva a szeretet s megszokás kötelekeivel csüggött rajta. Később midőn politikai szenvedélyek elragadták töle nagybátyját, kit mindig jövődö elszövetségeseként tekintett, kénytelen volt a kényszer előtt hódolni anélkül, hogy szive vonalmából valamint áldozott volna. Sir Croffort a szívügyben teljes szabadságot engedett

szokat kerestek, kiknek vállára azon arányban szállt át minden előny, minőben azt királyaink önmaguktól elbocsáták, mig végre oly erőt kölesönöztek el, hogy csaknem lerázták gyenge terhököt. E veszélyes támaszok az adományozás által túlgazdagodott főurak voltak. Valahányszor bel-vagy külzavarok elhárítása végett segély után néztek királyaink, azt csak ott kereshették, hol a hatalom és tehetség volt, s ezt csak új adományok s áldozatokkal eszközölheték ki.

S így ment ez tovább . . . és tovább . . .

Mig egy részről a királyság járult egyesek birtoknöveléséhez, elősegítve azok tulhatalmasodását; más részről a nemesség birtoka is a főurak martalékaul esett. Fölhasználták ezek az aranbulla által engedélyezett szabad rendelkezést, s a nemesség birtokait különböző módon, melyet a hatalom kezökbe adott, kierőszakolták s magukhoz vonták.

Igy a birtok magyarországon lassanként egyesek kezében halmozódott össze, s midőn sikerült birtokaikhoz állandó jogok, tisztségek s méltóságokat kapcsolniok és azokat örökösíteniök: felbomlott a nemzeti erős közjogi egység, a sz. István társadalmát jellemző egyenlőség; . . . s a királyság és nemesség rovására életet nyert a **birtok-aristokratia**

(foly. köv.)

HALADUNK-E?

II.

A csehrendszer eredete a középkori zilált viszonyok ama időszakára vezethető vissza, melyben a személyes vagyónbiztonság a legingatagabb lábón állván, csak ily egyletek közvetítésével lehetett mind az iparüzést, mind az egyéni élete: megmenteni a végelpusztulástól.

Az iparosok együletével már a rómaiknál találkozunk, az ugynevezett collegiumokban, melyek a rómaiak és sabinusok vegyületekor enyészetnek indultak ugyan, Servius Tullius idejében azonban ismét helyreálltak; mig a népvándorlás nyomaiban végkép eltűntek. A germán népnél szintén kellett lenni kézműves egyleteknek. E föltevésünkben megerősít N. K. 779-iki tiltványa, melyben az iparosok eskü melletti egyesületeit betiltotta. Olaszországban már 943-ban léteztek ily egyletek. Ilyen volt a többi közt a ravennai halász-egyesület. Pisában, Bolognában, Flórenczben szintén voltak cseh-egyletek. Legszébb önállóságra jutottak

lánának; de Richard s e viszonyt soha sem említé föl. Ő tehát az első pillanatban mi nehézséget sem láta, hogy választottjának védangyala legyen, s a véletlen találkozást közeledésre használja föl közte s atyja közt; de higgadtabb megfontolás után fölűntek előtte a nehézségek is. Az örökös hallgatás atyja részéről nem lehetett biztató jel azon kötelek megújítására, mely annak szemében talán örökre felbontottnak látszott. Még kevésbé szóltak e mellett a módok és körülmények, melyek sir Croffortot az ifju Lennarkok birtokához juttatták.

Stamps János és Erzsébet oltalmára bizza tehát, kiknek egy meggordolatlan szava védszélybe ejthetné őt; szive és értelme „nem” et kiáltotta

Azon véghatározatra jutott tehát: hogy atyával a körülményeket s helyzetét részletesen közli, s válasz jöttéig a védő tündér szerepét viseli a száműzött feletts annak tudtán kívül.

Allig állapotodott meg ezen határozatában, rögtönsürgős levelet irt atyjához, s oly parancs mellett adta át Pétersnek, hogy hajnalhasadtával érjen vissza urához. biztosítva őt, hogy visszatétéig az öreg Erzsébet társaságában maradjon a várban, Stamps János kinnek hoszasabb utasításokat adott, szentül megígérte, hogy Richardnak mit sem árul el, — s ő a félelem s kiváncsiság keverékének egy nemével készült új szerepéhez.

Terveit különösen egy körülmény mozdított

ez egyletek királyok aláhek szerevőlnön zászló a ben támogavél annyira tagjai az il (Lásd: Mas Potzdam. I lász., kerte szőlőmivelő Legrégiebb pész-czehel

A cze szer, kétsz A czehszer löit ez tett s a hatalom szer védte a czehszer fejlődésére

Egy sőbbi idők irányt vet neti czejja igényei s volna át, multban t bez; nem alárendlt mak accsá

Igaz ben igen gára, min mesterek legnagyobb jobb ipar tott; s a toltá viss De

sokat seg a czech ő szelyétől már azé képzett Tal tet adott azt üzöl

H a nő sz czipőt, az irán viszi: beálltáv Hisz e járjuk; hódítás

ta elő. na a c kától a köttete re vez dezés, láthat azt el

nagyb kal k állapo dosó egy i fövel te vo évi ta dézet lent az aj

— H Már Söt Ben

ez egyetek Németországban, különösen a szász királyok alatt. Egész harcziásan voltak a czéhek szereve. Eljárójuk a czéhalmak volt; külsőn zászló alatt harcoltak; egymást mindenben támogatták. Később a városok emelkedésével annyira kifejlődtek, hogy a városok tanácsai az illető czéhbeli tagokból választottak. (Lásd: Mascher, Das deutsche Gewerwesen, Potsdam. 1866.) Voltak fodrász-, borbély-, halász-, kertész- stb. czéhek. Magyarországon szőlőmivelők, vinczellérek czéhére is akadunk. Legrégibbek azonban a pék-, mészáros-és cipész-czéhek voltak.

A czéhek szerkezete, illetőleg a czéhrendszer, kétségkívül fontos történeti jelentőségű. A czéhrendszer emelte ki a műipart, s művelőit ez tette tisztelet tárgyává. Az elszigetelt hatalom által fenyegetett osztályokat a rendszer védte a középkor ököljoga ellen. Befolyt a czéhrendszer a szellemi és erkölcsi művelődés fejlődésére is.

Egy nagy hibája volt a rendszernek a későbbi időkben, hogy t. i. az előrehaladt s újabb irányt vett társaséleti mozgalmak közt, történeti célját elvesztvén: ahelyett, hogy a kor igényei szerint újabb és újabb idomba forrt volna át, mindvégig korokul ragaszkodott, a multban tagadhatlan előnygazdag intézményeihez; nem akarván azokat a kor kívánalmainak alárendelni. Tagadhatlan, hogy bukását saját makacsságának tulajdoníthatja.

Igaz, hogy a czéhrendszer, az újabb időben igen kártékonyan hatott mind az iparra magára, mind az erkölcsi életre. Megszorította a mesterek számát, a mi még magában nem a legnagyobb hiba; a családi érdek miatt a legjobb ipartehetség is mellőztetett, sőt elnyomott; s az ipargépek föltalálását századokkal toltta vissza.

De a bajon az engedélyezési rendszer nem sokat segített, amott a mesterjog megszerzése, a czéh önkényétől, — itt egyes hivatalnok személyétől s egyéni fölfogásától függött. Ez utóbbi már azért sem lehet jó és üdvös, mert a ki nem képzett egyének is nyerhetnek mesterjogot.

Talán az iparszabadság nagyobb lendületet adott az iparnak s inkább előre segíté az azt üzöket? Ellenkezőleg.

(folyt. köv.)

A fővárosból.

Pesten, február 8-án, 1870.

Ha igaz a lélekburárok azon állítása, hogy a nő szívében az első szerelem, vagy táncz-czipőt, vagy korcsolyát visel, azaz rendszeresen az iránt gyul lángra, ki tánczba, vagy jégre viszi: úgy a holdvilág az enyhébb időszak beálltával, sok légyottban fog gyönyörködhetni. Hisz egyebet sem csinálunk, mint a keringőt járjuk; nappal a jegen éjjel a padlókon. A szív-hódítás aranykorát érzük, hja de mi haszna! ha

a kor anyagi gondolkozásmódját kissé túlságosan elsajátított férfainknál, csak futó éjszaki fény, repülő tavasz a szerelem, a mely mihamar tért nyit a sötétségnek, — a vénaszonyok nyarának: azaz a szerelmet napjainkban nem mint kéjűs varázstalt, hanem, mint p. n. z. vagy házszerző eszközt tekintik. Nem nősülünk, hanem házasodunk.

No de meg is látszik ez animo a mamák komor arckinyomatán... Az igazat megvalva, ha egy újkori szörny életmódján kívánná általam megoldatni, azt a kérdést: mi oka tánczvigalmaink egyhangúsága-és kedélytelenségének? — egyenesen rohannék a torkába. Nem értem én itt a zárkörü bálók egyik, vagy másikát; ezeken már a bál természeténél fogva nyalgó feszesség, kizár minden szabadabb röptü élnékségét: hanem értem álarozos vigalmainkat, hol pezsegni kellene az életnek és nyílt, bizalmas vidorságnak honolnia. S e helyett, mint a vesztelő intézetekben, csupa ásító maszokba botlunk. Seholy egy ölet, egy élce, s ha igen, oly száraz, oly eszmeszegény, hogy bátran lehetne rá alkalmazni ama szavakat, miket egy unalmas modoru tréfálóhoz intézett valaki: „Csiklandozzon meg kérem, hogy kaczaghasak élces eszméi fölött!”

Farsangolunk tehát, úgy a hogy, egyedül Rajner vezekel közöttünk. Mint a német regéből büvész, ki esodákat vélt művelni vesszejével, s im nyomában szörnyek támadtak, kik retentő taglejtéssel követésre intettek: úgy a belügyminister is, első születtétől aligha meg nem ijedt, midőn lerántották róla a leplet, s egész borzalmasságában állott előtte. Aztán egy sereg hirlapiró, csúfolva, boszantva, fenyegetve, rámutatott a gyermek óriás fogaira és torkára, melyek képessé teszik, egész embercsoportokat amugy könnyedén, egy szuszra elnyelni.

Tréfa, a mi tréfa, de ez az egyesületi törvény, úgy a mint a deakkörben előterjesztett, legfeljebb Richelieu azon állításának bizonyítására szolgálhatott volna: hogy az ember három szót sem mondhat, perbe kanyarítás veszeje nélkül. — „Kettő, meg egy, az három.” „Boldogtalan ön tagadja a szt. háromság egy istent!” — Ilyféle discusióra nyújtott volna, alkalmat, a kérdéses törvényjavaslat, a rendőrbiztos és a gyülekezet szónoka között.

Meg is eredt e javaslat előbukkantával a rohanó széláramlat, minden oldalról. A „Pesti Napló” lágy zephyre, öldöklő számummá vált; a „Reform” langy esti szellője meg hideg éjszaki szellé. Hát még a többi „mérgecs” „menyörgő” szavai? ... S mint ama svajeci majomhoz hasonló gyermek, kit vonakodtak megkeresztelni, ennek sem akadt, ki rá a keresztvizet öntse. Meghalt, a nélkül, hogy az új-jásületés vezében megfürösztetett volna. Meg se húzták neki a harangokat, midőn bedobták abba az iszonyatos gödörbe, melynek neve: enyészet, s rácsapták a vasfedeleket, hogy a reactio ezerfejú sarkányának még az iteletnapkor se sikerüljön rajta a feltámadást foganato-

sítani. A sir fölött az egymagában könyező apára ráolvasták minden bűneit. Fejűl végre oda tüzték Csokonaiból: „Csak maradj magadnak!”

Képzem mennyire meghatotta Rajner e szivtelenség. Tudom, hogy boszúért könyörgött az éghez, sőt talán az adomabeli cigány példájára, karvastagságu gyertyát is ígért gyújtatni, valamely patronus képe mellé. — Fohásza meg lőnek hallgatva. Lángpallosával megjelent a nemesis angyala s a „fene gyeregyereket” csendre intette. Azok szemébe kacagtak. Erre néhány varázsigét mormogott, s lett rendkívüli fagy, melyben nemcsak a postás trillája fagyott a trombitába, hanem Guttenberg unokáinak szive is megdermedett. Felmondták a munkát. — Ez hatott. Az írók táborában általános ijedelem állott be. Metsző hangjuk lágy melódiává változott; kemény okoskodásaik szerelmes ömlengéssé. Még az „engesztelhetlen” Csernátonynak nyilatka löveltő tolla is syrénszerű andalgó verseket zengette. A kérlelhetlen had „pardon”-ért rimámkodik.

Bezzeg van újongás és káröröm a ministerek, házi urak, a városi magistratus és kapitányság körében. Az „örökbéke” és nyugalom eszményi képe immár testesítve lebeg előttük. Nincs ki fürkésző szemével áthatva a falakon, szapulóba tegye szennyeseiket.

— Miska!

— Tessék?

— Van-e újság?

— Nincs!

— Nesze egy kis borraivaló, idd meg az egészségemre.

Az úr mosolyog; a szolga még jobban. Ki az okosabb?

* * *

A bú és szenvedések leírásában a regényírók mesterek. Eötvös Karthausija remek az ebbeli művek sorában. A gyönyör és öröm esztelenségében ellenkezőleg, már kevesebb művésziességet tanúsítanak. Oka talán az, hogy ily érzelmek behatása alatt, az ember kevesebb szemlélődő; nem igen vizsgálja saját belsejét. S így én sem kísérem meg kifejezést kölcsönözni ama kellemes érzeménynek, mely jelenleg áthat, midőn újra irni tanulok. No igen! újra az abcét tanulom papírra rakni. Hallgatója vagyok a Markovics Iván által az egyetem-nyitott gyorsírási tanfolyamnak.

Fogalma sincs a t. olvasónak a látványról, mely itt szeméi elé tárul az embernek. Gyermek, ifjú és férfiak; jogászok és kereskedő segédek; tanárjelöltek és joggyakornokok; orvosnövendékek és hivatalnokok; gymnásisták és réalisták a legnagyobb változatosságban ülnek egymás mellett, és feszült figyelemmel irják a laikusok előtt hieroglifek gyanánt feltűnő gyorsírási jeleket. „Az idő pénz,” mondja az angol, már pedig a gyorsírást elsajátítása által időt nyerünk, ki ne igyekeznék tehát ez

ta elő. Sir Croffort mielőtt végkép eldől volna a csata sorsa, félve ellenségei megtámadásától a Lennarki várban minden szobát összeköttetésbe hozott, s a külépületekhez és mezőkre vezet titkos kijárást ásatott — oly berendezés, melyett minden e korbéli várnál föltalálhatunk. Ilona, ki ismerte e titkot elhatározá azt előnyére használni fel.

A következő reggelen sikerült is neki nagybátyja szobájáig eljutni. Egy régi lomokkal körülvett rejtek ajtó állt előtte. Figyelve állapodott meg. Mi zaj sem volt hallható a bujdosó erős és szabályos lélekzetén kívül. Ilona egy ideig mozdulatlanul állott, lecsüggesztett fővel merengve a tegnap mondottakon; szeretete volna látni a változásokat, melyeket a három évi távollét és viszontagság választottján előidézt; végre türelmetlenkedő tudvágyának elment nem állhatott: keze a kilincse nehezült s az ajtó zajtalanul nyílt föl.

folyt. köv.

A KATH. PAPOK NÖTLENSÉGE.

— Herdernek zárda-latin költészetből fordítása után szabadon fordítva. —

Már az a jó Priscian, nincs többé respectálva! Sőt ez a szó: Sacerdos, sincs immár declinálva! Benne hajdan a hic és haec egyé volt forrasztva;

S most az árva hict-öl, a haec el van márszaksztva.

Fájdalom! az isten házat oly sok bú, baj-éri... Mit teremtőnk egybefont szétmetszik ros vezéri. Mit mondott az isten, midőn az embert alkotta? „Szaporodjatok!” ez ígét, lám kettőhöz mondta!

Hajh! de, el kellett ám hagynunk nyájas, szép felünket!

Édes ajka nem vidithat, többé már bennünket! Hej! Innocentius pápa! meglakolsz miattunk! Te vagy oka, hogy a haecnek utat kelle adnunk!

Innocence! s te volnál e az ártatlanság atyja? Mit ő ifjan szeretett, azt nekünk meg nem adja!

Meg nem adja, mint öreg most, a mit ifjan üzött!

Kérd az istent Innocence! hogy, megbocsássa bünöd!

Mi volt Ádám életcélja?: legyen — fia, lánya! S az Ó-testamentom is e bölcstant predikálja! A papoknak legyen — úgy mond — nejk, élet-párjok!

Igy születnek: patriarkák, proféták, királyok.

Pál apostol szellemével: a menyekbe hágott, Ki láthatná azt, a mit ő oda fennen látott? S mit beszéle hozzánk midőn a magasból megjött?

„Minden fém oldalához vegyen egy derék nőt!”

Pál apostol mondásához ragaszkodni: érdem! Jó dolog az barátim: hogy feleségünk legyen. Csak annak, ki a családi köteleknek hive. Buzog forrón, mind forróbban a lazáért szive.

Nem volna-e szomorú? hogy ügyünk oda düljön:

Hogy az árva pap csak magán — asztalához üljön.

Mások kunyhájában: — saját gyermekit találja! S mások nője, s unokahúg legyen élte párja!

Vezérelj hát oda sorsunk, szent atyánk a menyben!

Hogy a paternoster kettőnk ajakáról zengjen!

— Mert üdvösbb a pap, s a papné, egybefort imája:

Mint a papnak egymagában zúgó zsolozmája.

értékes árut tökéssíteni, kivált, ha mint ez alkalommal is, a befektetett összeghez ingyen jutunk, a taufolyam ingyenes levén.

Ritka hét az, melyben érdekfeszítő ujdonságok annyi beszédanyagot szolgáltatott volna, mint ép a jelenlegi. Ennek folyamában történt Szathmáry „Lukánusz“ának előadása. Színműirodalomunk mostoha viszonyai között, mindig ünnepet képez egy új színdarabnak előadása; kétszeresen válik azzá, ha a mű eredeti, s háromszorosan, ha az még hozzá tragédia. A külföld, mely a színműirodalom mezéjén szerencsésebb, mint mi, szintén tragikus helyzetben van a szomorújáték terén. A mai korban ugyanis a színművészet jobbadán a házasságtörés költészetévé vált, s aligha nem helyes egy angolnak azon kiszámítása, hogy 10 legbirtlenebb színműben, 8 házasságtörő hölgy, 5 becsutelen személy, 6 elcsábított nő, 2 szerelem-szülés, 5 éjjeli látogatás, 11 gyilkolás szerelemből és 6 szerelemgyermekből lett hős, szerepel. Kell tehát, hogy örömmel üdvözlőjünk minden komolyabb iránylatot e nemből.

Ha valaki a „Reform“ fekete epébe mártott tollal irt kritikája után alakítana magának „Lukánusz“-ról véleményt, — csalódnék. E lap ítése hasonlólag a hirtelen sötét szobába nyitott emberhez, a koromsötétben semmi tárgyat megkülönböztetni nem bírt, vagy talán nem is akart. Bizonyosan veremben született bírálata. A közönség méltányosabban ítélte a „Fővárosi lapok“ kritikája, a közönség nézetének tolmácsolójá gyanánt tekinthető A szerzőt jövőre való buzdításul hatalmasan megéljenzük.

(=)

Hirharang.

* **Sárospatak** közönsége közelebb kérvényt intézett a honvédelmi ministeriumhoz aziránt: hogy engedtetnék meg a sárospataki tanuló-honvédifjúságnak, hogy a katonai gyakorlatokat helyben Patakon végezhessék. A ministerium e kérdésnek csak azon föltét alatt engedett helyet, ha a városi közönség egy tanosztályt, nyolcz héten át teljesen ellát.

* **Sárospatak** bortermesztő-egylet alakult, „Sárospataki bortermesztők egyesülete“ czim alatt, mely egyletnek föladata leendő: az egyforma törvényes mértékű hordó, átalagok és más szüretelő edények gyártása, a borkak elcsészölésének kezelése s pinczemeszter általi ellenőrzése és felügyelete, mustora-borok tartása, árultatása s borkiállítások közvetítésével, az okszerű szőlőművelést terjesztetni, a szőlőtermést értékesíteni s a bor hitelének megszilárdításával, annak biztos és jó piacot teremteni Örömmel regisztráljuk e nemes törekvést és mozgalmat, a nálunk oly igen elhanyagolt borászati terén. E társulat alapszabályait közelebbi számunk hozandja.

Apró hírek. A helybeli szabó-ifjúság által f. h. 5-én rendezett jótékony czélú tánczvi-

galomra a főispán gr. Andrássy Manó úr 50 frtot küldött. E napokban egy elmebeteg nőt temettek el városunkban, ki 30 évig volt élőhalott. A honvédmenház javára adandó bál iránt vidéken is nagy az érdekltség, legalább a befolyó adakozások azt mutatják. — Velejte közelében három dohánycsempész megfagyva találtatott. — Tokajban f. h. 19-én a honvédmenház javára szintén bál rendeztetik. — Egy Pest-ről érkezett távirat szerint a s. a. ujhelyi indóház a „némahegy“ alatti tere fog építtetni, míg a gyártelep az előbbi designált helyen marad. — Az ujonczozás alkalmával a hadköteles legények egy ujhelyi napszámot anyira megverték: hogy életbemaradásához alig van remény. —

* **Lövi Adolf** helybeli könyvtáros díszes és gazdag könyvkereskedésébe, mely városunknak valóban díszére s megyénknek büszkeségére válik, következő új eleművek érkeztek és kaphatók. „A magyar birodalom, vagy Magyarország s részeinek czimerei“, a magyar kir. egyetem által koszorozott pályamű, írta Ivánfi (Jancsik) Ede, ára: 4 frt. — „A pápa és egyetemes zsinat“ írta Janus, ára: 2 frt. „Aristoteles politikája“ fordította és jegyzetekkel ellátta Haberern Jonathán, ára 4 frt. „Lehet-e reform-párt?“ ára 40 kr. „Utazás, keleten a világosi napok után“, 1. kötet, írta Szemere Bertalan, ára 2 frt. Ugyancsak Szemerétől „Naplóm“, 5 kötet ára 5 frt. „Napoleon első trónlemondása, — Elba-sziget, Visszatérés, Waterloo, Thiertől, új kiadás, ára 4 frt. 80 kr. helyett 2 frt. 40 kr. Hampden Jánostól: Pitt, — Chatham gróf, — Lord Clive, — Warren Hastings, 4 politikai életrajz, ára 4 frt. 80 kr. helyett 2 frt 40 kr. „A váltó történelme, a legrégebb időkbeli korunkig“ különös tekintettel a váltóelméletekre; a váltótudomány kedvelői számára írta: Degen Gusztáv, ára 60 kr. „Kézi könyvmezei gazdák, gépeszek, mozdonyvezetők, és fűtők számára“, írta Petzvall Ottó, ára 2 frt.

A **farsangi idény** egyik elmaradhatlan és legédesebb kiegészítő részét a cukorsütemények képezvén: az e tekintetbeni igényeknek eddig teljesen megfelelt s naponkint s kiváló elismeréssel találkozó Mayer Imre helybeli cukrászt, lehetetlen nem ajánlanunk a vidéki bárendező urak és házi nők figyelmébe.

Azon **t. honfiak** és honleányok, kik s. a. ujhelyi ifjak által a honvédmenház javára adandó tánczestélyre meghívást s egyszeresmind belépti jegyeket kaptak — tisztelettel fölkértenek: hogy ugy az azokért begyűlt pénzeket, mint az elárusításnál maradt jegyeket t. Évva Kálmán bizottsági elnök urhoz mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

A rendezőség.

Andrássy e napokban tette Ő felségének a felterjesztést, a honvéd hadbíróóságok mel-

lé, jogvégezett, s legalább 20 éves gyakor-nokok rendszeresítése tárgyában. Ezek működési körébe vágna, a hadbíróóságok jegyzőkönyveit s a netalán előforduló levelezéseket vezetni. 25 ft. havi általánynyal láttatnának el, s a hadbírói elméleti és gyakorlati vizsgálat letétele után, hadnagybírákká mozdíttatnának elő, a szabályszerű illetek élvezése mellett.

Az itt működő szintársulat, mint már jeleztük — a honvédmenház javára f. h. 17-én az az csütörtökön előadást tartand. — Az előadandó darab: „Az üldözött honvéd“ czimű pályanyertes mű Szigligetitől.

SZÍNHÁZ.

* Februárhó 9-én „Az egyetlen leány“, vigjáték 3 szakaszban írta: Fedró gr, fordította: Radnótfái. A minap megróttuk az egész előadást, mint egyáltalában nem sikerült, ma meg kell dicsérnünk és kiemelnünk az egész előadást, mely daczára, gyors jelenéseket és sebes beszélgetést igénylő társalgási természetének, minden részletében fényesen sikerült. Sok ily élvezetes estélyt kívánunk mindkét részre, e társulat itt működésének tartama alatt.

* Februárhó 10-én: „Rákóczy Julia“, dráma 3 fölvonásban, írták: Thali Elek és József Miklós. Vonzó és sokat ígérő czimű, cselekményszegény hatás nélküli drámácska, melynek vannak ugyan egyes művészi átgondolt drámai momentumai, de a tévesztett fölfogás s, a jellem helytelen színezése által, mint Kolonicsnál is volt, nagymérvben vesztett műértékéből. A történeti nevezetességű magyar főpap egyáltalában nélkülözötte azon finomságot, mely erendnek anyira kimaradhatlan sajátja; s mely nélkülözhetlen lenne nekik, oly magasra jutni, mint Kolonics is jutott. Ez írótl és személyesítőtől egyaránt nagy hiba. Jakabné Rákóczy Juliát, kellő érzéssel és melegséggel személyesíté. Csupán öltözeke ellen lehetne egy kis kifogásunk, amit azonban szívesen megbocsátunk, habár a történeti hűség rovására is: miután a hidegben különben is eléggé megszenvedet érte. A kivágott ruhát értjük a zárda falai közt. Különben kedves alakjával mindig igen szívesen találkozunk a színpadon. Az előadás elég kerekded és összevágó volt. Közönség kevés számban.

Teljes számú példányokkal még szolgálhatunk.

Hirdetések díjja:
Négy hasábos petit sor egyszeri beiktatásánál 7 kr. kétszerinél 6 kr. többszörinél 5 kr. Bélyegdíj: külön 30 kr.

HIRDETESEK.

A nyílt térben minden három hasábos garmond sor díjja: 10 kr., mely mindig előlegesen fizetendő.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Zemplén-megye t. széke mint esőd bíróóságak ⁶³⁵¹/₁₈₆₉ sz. a. kelt végzése folytán, ezennel közhírrétetik: miszerént s. a. ujhelyi lakos Bodeczky János esődtömégéhez tartozó s. a. ujhelyi 622. sz. alatti telekjegyzőkönyvben 1481 h.rajzi, 163, össze írási számu, 3000 ftra becsült ház, nyilvános árverésen leendő eladására, 1870. évi márczius hó 3-ik napja, szükség esetén április hó 4-ik napjának mindenkor reggeli 9 órája, oly hozzáadással tüzetik ki, hogy akkor a venni szándékozók S. a. Ujhelyben a város házánál 10 % bánat-pézzel jelenjenek meg.

Az árverési föltételek, a végrehajtás foganatosításával meg bizott Bernáth Elemér törvényszéki jegyző hivatalos szobájában megtekinthetők.

Kelt S. a. Ujhelyben, Zemplénmegyep. törvényszékének 1870-ik évi február 11-én tartott t. üléséből.

Spilenberg Gábor,
törvényszéki h. elnök.
Bernáth Elemér,
tanács jegyző.

Hirdetmény.

A s. a. ujhelyi gőzmalom-részvény-társulat feloszlása 1870. febr. 6-án tartott közgyűlésben kimondatván, — a tisztelt részvényesek befizetett részlet-illetőségeiket 1870 évi ápril 1-ső napjától a s. a. ujhelyi takarékkészletnél felvehetik.

Dókus József,
társulati elnök.